

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060203

DOM
2024-05-22
Stockholm

Mål nr
M 697-24

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2023-04-28 i mål nr M 5584-22, se bilaga A

PARTER

Klagande
SD

Motpart
Miljö- och byggnadsnämnden i Borgholms kommun

SAKEN

Förbud mot att släppa ut avloppsvatten till avloppsanläggning på fastigheterna XXX och YYY i Borgholms kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

1. Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd.
 2. Mark- och miljööverdomstolen ändrar mark- och miljödomstolens dom endast på så sätt att tidpunkten för när förbudet ska börja gälla bestäms till tre månader från dagen för denna dom.
-

Dok.Id 2074842

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.avd6@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:30

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

SD har yrkat att Miljö- och byggnadsnämnden i Borgholms kommuns beslut ska upphävas. I andra hand har hon yrkat att tiden för fullgörandet ska ändras till tre månader från det att målet avgörs i Mark- och miljööverdomstolen.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Mark- och miljööverdomstolen anser att det finns skäl att ge prövningstillstånd och tar upp målet till omedelbart avgörande.

Mark- och miljööverdomstolen instämmer i mark- och miljödomstolens bedömning att nämnden har haft fog för sitt beslut och anser att det är skäligt att nu ytterligare flytta fram tiden för när förbudet ska börja gälla.

Beslutet får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsrådet Karin Wistrand, tekniska rådet Yvonne Eklund, tf. hovrättsassessorn Cecilia Drum, referent, och adjungerade ledamoten Erik Sjöstedt (deltog inte i beslutet om prövningstillstånd).

Föredragande har varit hovrättsfiskalen Elias Johansson.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2023-04-28
meddelad i
Växjö

Mål nr M 5584-22

PARTER

Klagande
SD

Motpart
Borgholms kommun, Miljö- och byggnadsnämnden

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Kalmar läns beslut den 19 oktober 2022 i ärende med nummer 505-6271-2022, se bilaga 1

SAKEN

Förbud mot att släppa ut avloppsvatten till bristfällig avloppsanläggning på fastigheten XXX och YYY i Borgholms kommun

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen ändrar det överklagade beslutet endast på så sätt att tidpunkten för när det meddelade förbudet träder ikraft ändras till den 1 juni 2024.

I övrigt avslår domstolen överklagandet.

BAKGRUND

Miljö- och byggnadsnämnden i Borgholms kommun (nämnden) beslutade den 27 juni 2022 att förbjuda SD med flera att släppa ut avloppsvatten från WC samt bad, disk och tvätt (BDT) till bristfällig avlopps-anläggning för YYY och XXX i Borgholms kommun från och med 2023-06-30. Förbudet ska gälla så länge det saknas en av nämnden godkänd rening av avloppsvattnet.

Beslutet överklagades till Länsstyrelsen i Kalmar län (länsstyrelsen) som den 19 oktober 2022 beslutade att ändra nämndens beslut på sådant sätt att förbudet gäller från den 1 november 2023. I övrigt avslog länsstyrelsen överklagandet.

SD har nu överklagat länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

SD har yrkat att hennes avloppsanläggning ska godkännas i befintligt skick eller med rimliga förbättringar. Tills stöd för sitt yrkande har hon i huvudsak anfört följande.

Nämnden har inte på något sätt kunnat visa att anläggningens funktion uppvisar sådana brister att det kan få betydande påverkan på människors hälsa och miljö så att det uppfyller de krav som finns i miljöbalken. Hon anser att hon visat att riskerna för att avloppet skulle förorena kan uteslutas och att det inte finns någon olägenhet för människors hälsa eller påverkan på miljö. Det har årligen under 36 år genomförts botaniska inventeringar av området och detta har gjorts även i år av en expert anställd på Länsstyrelsen i Skåne län. Det har heller inte haft någon påverkan på människors hälsa då betesbrunnen har använts, så hennes avlopp uppfyller således miljöbalkens krav på rening. Det finns ingen risk för människors hälsa eller påverkan på miljön.

Länsstyrelsen skriver i sitt yttrande att det som utgångspunkt är rimligt kräva att avståndet mellan infiltrationsnivå och högsta grundvattennivå eller berg inte understiger en meter för avloppsanläggningar. Undantag från detta kan ske om riskerna för förorening i det närmaste kan uteslutas. Hon gör gällande att detta undantag är tillämpligt i hennes fall.

Dessutom anser hon att det inte är tillräckligt utrett att avloppsanläggningens spridarledningar understiger skyddsavståndet till grundvattnet. Nämndens mätningar är endast okulära och inte av den precision att man kan bygga ett beslut på detta. Det är helt felaktigt att den ursprungliga brunnen ligger på samma höjd. Det skiljer mer än en meter i höjdskillnad. Dessutom har inte hänsyn tagits till att marken lutar brant från nuvarande infiltration och en sandås ligger mellan nuvarande avloppsanläggning och betesbrunnarna.

Enligt offerter som hon fått skulle detta kosta cirka 300 000 kronor, en mycket orimlig kostnad för en pensionär.

Länsstyrelsen har i detta fall gjort en för snäv bedömning av vad som kan anses orimligt. Enligt länsstyrelsen har klaganden inte visat att det inte skulle vara möjligt att på platsen lösa anläggandet av en avloppsanläggning. Antagandet är helt fel och gripet i luften. Det är anmärkningsvärt att både nämnden och länsstyrelsen påstår detta. I MÖD 2014:42 uttalar domstolen att rimlighetsavvägningen i 2:7, miljöbalken inte enbart ska begränsas till rent företagsekonomiska aspekter. MÖD hänvisar till praxis (MÖD 2011:23) och anför att möjliga åtgärder ska bedömas utifrån ett vidare perspektiv än det rent företagsekonomiska. Det är viktigt att mark- och miljödomstolen uttalar en praxis i detta avseende. Hon har fått förbud att lägga sin infiltration på ett Natura 2000-område vilket gör att hon skulle behöva lägga den på sin tomt där det finns två vattenbrunnar. Ingen har hittills kunnat ge henne ett svar på frågan var anläggningen ska placeras.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser framgår av länsstyrelsens beslut i den mån de inte särskilt anges här.

Utsläpp av avloppsvatten i mark, vattenområden eller grundvatten utgör miljöfarlig verksamhet. Avloppsvatten ska avledas och renas eller tas om hand på något annat sätt så att olägenhet för människors hälsa eller miljön inte uppkommer. För detta ändamål ska lämpliga avloppsanläggningar eller andra inrättningar utföras (9 kap. 1 § och 7 § första stycket miljöbalken).

Mark- och miljödomstolen konstaterar att det således finns krav på att avloppsvatten ska renas. Det är verksamhetsutövaren som har bevisbördan för att visa att en anläggning når upp till gällande miljökrav (2 kap. 1 § miljöbalken). Redan risken för att en verksamhet eller en åtgärd kan motverka miljöbalkens mål kan medföra krav på försiktighetsmått från tillsynsmyndighetens sida (prop. 1997/98:45 del 1, s. 209 f.).

Tillsynsmyndigheten måste dock kunna peka på att det finns brister i befintlig avloppsanläggning som gör att den sannolikt inte har tillräcklig reningskapacitet och därför inte ska få användas (se t.ex. Mark- och miljööverdomstolens domar den 23 december 2020 i mål M 13819-19 och den 23 september 2022 i mål M 3388-22).

Domstolen delar länsstyrelsens bedömning att det är utrett att avståndet mellan infiltrationen och den högsta grundvattennivån understiger 1 meter under i alla fall delar av året. Det är därmed också klarlagt att anläggningen inte är enkel att kontrollera. Av Havs- och vattenmyndighetens allmänna råd om små avloppsanordningar för hushållspillvatten (HVMFS 2016:17) framgår att ett grundkrav är att avloppsanordningens funktion är enkel att kontrollera. De allmänna råden är inte bindande men kan enligt mark- och miljödomstolen ge ledning för bedömningen av avloppsanordningen. Det motiverar härvid övervägande om förbud.

Klagande anger att anläggningen är undantagen från kravet att avståndet mellan infiltrationsnivå och högsta grundvattennivå eller berg inte understiger 1 meter, eftersom risken för förorening i det närmaste kan uteslutas.

Vid markbaserad rening sker den huvudsakliga reningen av smittämnen och andra ämnen i den omättade zonen i marken, det vill säga mellan infiltrationsnivån och grundvattnet. För att en anläggning ska fungera på avsett sätt är det därför viktigt att den omättade zonen är tillräckligt stor. Att säkerställa erforderligt avstånd mellan spridarrören och högsta grundvattennivå är således en motiverad skyddsåtgärd. Mot bakgrund av att det är visat att skyddsavståndet åtminstone under delar av året understiger 1 meter konstaterar domstolen att det också föreligger risk för förorening av grundvattnet. Detta styrks av anläggnings ålder samt att den belastas med två bostadshus. Ytterligare utredning för att fastställa detta är inte nödvändigt. Klagande har inte visat på vilket sätt risken för förorening i det närmaste skulle vara uteslutet. Vad klagande anfört angående botaniska inventeringar föranleder ingen annan bedömning.

Sammantaget bedömer mark- och miljödomstolen det klarlagt att anläggningen inte uppfyller kraven i miljöbalken. Domstolen bedömer vidare att det är lämpligt med ett förbud mot fortsatt användande av anläggningen men först från och med den 1 juni 2024. Ett sådant förbud är proportionerligt med hänsyn till konstaterade brister.

Således har nämnden haft fog för sitt beslut att förbjuda utsläpp till avloppsanläggningen och överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD- 02)

Överklagande senast den 19 maj 2023.

Ann Westerdahl

Emma Sjögren

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Ann Westerdahl, ordförande, och tekniska rådet Emma Sjögren. Föredragande har varit beredningsjuristen Emil Thäter.

Hur man överklagar

MMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rätts-tillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.